

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio secunda. Vtrum cognatio legalis impediât matrimonium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

puerum in baptismo vel confirmatione, & ad utrumque horum cognatio spiritualis paternitatis extenditur. Alia est quae dicitur spiritualis copaternitas quae est inter patrem & matrem spirituales, unde verius, vnus semper erit copaterum spiritualis. Alter carnalis nec fallit regula talis. Ex quo patet quod inter matrem spirituales & patrem spiritualem non contrahitur aliqua spiritualis copaternitas, quia non coniunguntur in regeneratione spirituali nisi per accidens, quia vnus ad hoc per se sufficeret, transit autem com paternitas a viro in vxore quandoque & quandoque non, ad vxorem enim nondum carnaliter cognitam non transit, quia nondum effecti sunt vna caro, ad eam vero quae est carnaliter cognita transit spiritualis cognatio quae contrahitur per actum viri sui cuius leuat filium alterius de sacro fonte, vel tenet in confirmatione. Sed quod contrahitur per actum alterius tenentis filium viri sui ex alia muliere, tunc non transit spiritualis cognatio a viro in vxore etiam carnaliter cognitam. Et eodem modo transit vel non transit spiritualis cognatio ab vxore in virum, per vxorem enim nondum carnaliter cognitam nulla transit ad virum spiritualis cognatio, per eam vero quae est carnaliter cognita transit ad virum spiritualis cognatio per actum vxoris contracta. Quae autem contrahitur per actum alterius suscipientis filium eius ex alio viro non transit ad legitimum virum, ut patet per versus qui habentur in glossa capituli Martini, de cognatione spirituali, lib. 4. Qui tales sunt. Qui mihi vel cuius mea natum fonte leuauit, haec mea comater fieri mea non valet vxor. Si qua mea natum non ex me fonte leuauit. Hanc post fata mea non inde veterari habere. Tertia species spiritualis cognationis est contra ternitas quae est inter filium spirituales & filium carnalem eiusdem patris, haec autem intelligenda sunt secundum quosdam quando praedictae personae sunt baptizatae, quia ad alias personas non potest contrahi spiritualis cognatio, quia qui est expertus spiritualis vitae, in qua homo per baptismum renascitur non est capax spiritualis cognationis. Et ideo baptizans filium Iudeae, vel suscipiens ipsum nullam cognationem contrahit cum ipsa, quia ipsa postquam fuerit coepta possit esse eo contrahere. Alii vero dicunt contra rium, sed primum videtur probabilius dictum.

10. Quantum ad tertium, scilicet qualiter cognatio spiritualis impediatur matrimonium, sciendum quod aut praecedit, aut sequitur, si praecedit tunc impedit contrahendum & dirimit contractum, quod intelligendum est de cognatione spirituali, quae contrahitur in baptismo & confirmatione, quia per cathecismum contrahitur vinculum debile, per quod impeditur matrimonium contrahendum, sed non dirimitur contractum, ut habetur extra de cognatione spirituali, cap. per cathecismum, lib. 6. Ratio quare spiritualis cognatio contracta per baptismum & confirmationem impedit matrimonium contrahendum & dirimit contractum quia secundarius finis matrimonii est dilatio amicitiae (ut dictum est prius) sed sufficiens amicitia debetur his inter quos est spiritualis cognatio, ergo inter eos non debet esse matrimonium. Minor patet per illud quod habetur 30. q. 3. cap. 1. vbi dicitur sic, ita diligere debet homo illum qui eum suscepit de sacro fonte sicut & patrem, & simile habetur quaestione per totum, & hoc nullam habet dubitationem de paternitate vel copaternitate spirituali.

11. Sed de confraternitate quandoque fuit dubitatio. Quidam enim dixerunt quod filii & filiae duorum copatrum vel duarum comatrum geniti post contractam copaternitatem non possunt inter se contrahere, ut 20. q. 3. post susceptum. Alii dicunt quod filii & filiae ante sive post confraternitatem geniti possunt simul contrahere, excepta illa persona per quam peruenitum est ad copaternitatem, ut habetur 30. q. 3. cap. super quibus. qui canon corrigit primum. Et hic casus confirmatur extra de cognatione spirituali cap. 1. & cap. super eo. Et istud est rationabilius, quia sicut duorum copatrum alter est carnalis alter spiritualis (ut dictum est) sic duorum confratrum alter est carnalis, alter spiritualis, non enim possunt dici fratres nisi sint eiusdem patris. Istud autem solum habet locum inter filium spirituales, & filios carnales eiusdem patris & non inter alios, & ideo inter ipsos solum est spiritualis fraternitas quae impedit matrimonium & dirimit. Veruntamen duo praedicta cap. remittunt ad consuetudinem quod quidam intel-

ligunt circa matrimonia contrahenda & non in dissoluerdo iam contracta, sed sive sic intelligatur tale impedimentum non potest esse ex natura regenerationis spiritualis, sed ex statuto iuris quod non potest impedire matrimonium contrahendum & dirimere iam contractum secundum variam formam statuti. Si vero copaternitas sequatur nunquam impedit matrimonium quo ad vinculum, sed de actu distinguitur sic, quia aut contrahitur ex necessitate, ut quando vir & mulier in articulo necessitatis baptizant proprium filium & tunc non impedit exigere & reddere debitum, aut sine necessitate, & tunc, aut per ignorantiam, & sic non impedit neque reddere, neque exigere, aut per fraudem ad infidiandum matrimonio, & tunc fraudulendus debet agere penitentiam de delicto commissio, ut habetur 3. q. 1. ca. dictum, & cap. ad limina, quidam etiam addunt quod ille qui fraudulenter hoc fecit, potest reddere debitum, sed non licet ei exigere, quod quantum sit probabiliter dictum, non inuenitur tamen in iure expressum quod non liceat ei debitum petere.

12. AD primum argu. dicendum quod contrariorum non est idem effectus per se & positius, sed bene potest esse idem effectus priuatius, quia duo contraria eidem possunt opponi sicut magnum & paruum opponuntur aequali, & hoc modo disparitas cultus tanquam nimia distantia, & omnis cognatio tam carnalis quam spiritualis sicut nimia propinquitas opponuntur matrimonio & impediunt ipsum.

13. Ad secundum dicendum quod instructio aliorum per Apostolum fuit de pertinentibus ad fidem & quodammodo per modum cathecismi, & sic talis instructio ordinem habebat ad spirituales regenerationem, propter quod aliquo modo potuit dici pater eorum spiritualis, non sic autem est de alia praedicatione quae fit fidelibus de pertinentibus ad fidem & mores, quia non ordinantur ad regenerationem, sed eam supponit, veruntamen tales & quidam alii patres dicuntur, quia cum a patre naturali habeamus tria, scilicet esse, nutrimentum, & eruditionem (ut dicitur 3. Ethic.) sic per similitudinem aliquando pater dicitur qui dat esse spirituale sacramenti, aliquando qui dat alimentum verbi, aliquando qui dat disciplinam, ut praeteri. Ex hoc tamen solo quod spiritualis pater conuenit eam carnali quo ad generationem contrahitur cognatio, & non ex aliis sine isto. Ex quo patet quod ex collatione aliorum sacramentorum a baptismo & confirmatione nulla spiritualis cognatio contrahitur, quia nullum sacramentum ab his duobus habet rationem regenerationis, penitentia autem magis est resuscitatio quam regeneratio, & extrema vinctio quaedam medicatio. Caetera vero ad rationem regenerationis nullo modo appropinquant.

QUESTIO SECUNDA.

Verum cognatio legalis impediatur matrimonium. Secundum quaeritur de cognatione legali, utrum impediatur matrimonium. Et videtur quod non quia ex hoc quod aliquis est alteri beneficus non contrahitur aliquod propinquitatis vinculum impediens matrimonium, sed adoptio ex qua cognatio legalis oritur nihil aliud est quam collatio cuiusdam beneficii (scilicet assumptio ad participationem hereditatis) ergo per eam non contrahitur aliquid quod vinculum impediens matrimonium.

1. Item cura spiritualis dignior est quam cura temporalis, sed ex hoc quod aliquis subditur cura spirituali alterius non contrahitur aliquod vinculum impediens matrimonium, alioquin omnes qui habitant in parochia essent propinqui sacerdotis & filius eius non posset cum aliqua de parochia contrahere, ergo nec ex hoc quod per adoptionem trahitur adoptatus in curam adoptantis contrahitur aliquod vinculum impediens matrimonium.

2. IN contrarium est quod dicitur in littera.

3. RESPONSIO. Videnda sunt tria. Primum est quid sit cognatio legalis & unde causetur. Secundum est, quia cognatio legalis causatur ex adoptante quis possit adoptare. Tertium est qualiter adoptio vel legalis cognatio impedit matrimonium.

4. Quantum ad primum sciendum est quod legalis cognatio est quaedam propinquitas proueniens ex adoptione, adoptio autem est extraneae personae in filium vel nepos

nepotem, & deinceps legitima assumptio. Ratio autem virtusq; istorum hinc sumitur q; ars imitatur naturam & supplet eius defectum, & ideo sicut per generationem naturalem aliquis producit filium ita per ius positivum quod est ars æqui & boni potest sibi aliquis assumere aliquem in filium ad supplendum defectum filii naturalis, & talis assumptio vocatur adoptio, & sicut natura facit de nō filio filium sic adoptio, propter quod dicitur assumptio extraneæ per sonam in filium &c. quia qui adoptatur non est talis secundum rem in qualem adoptatur secundum iuris fictionem. Sicut etiã ex generatione naturali causatur propinquitas consanguinitatis sic ex tali iuris fictione causatur propinquitas legalis. Sunt autem duæ species adoptionis. Una imperfecta per quam nō transfertur adoptatus in potestatem adoptantis, & hæc vocatur simplex adoptio. Alia perfecta per quam transfertur adoptatus in potestatem adoptantis, & hæc vocatur arrogatio, quia is qui adoptatur arrogatur. i. interrogatur an velit eum que adoptat iustum filium vel filiam esse, & ille vel illa interrogatur an id fieri patiar, differunt autem in quatuor. Primo quia nō potest arrogari nisi qui est sui iuris, sed adoptatur qui est alieni. Secundo quia arrogatus ut dictum est transit in potestatem arrogantis, sed adoptatus nō transit in potestatem adoptantis. Tertio, quia arrogatus habet de necessitate legitima in bonis arrogantis, unde siue eum emancipet siue nō debet ei quartam partem bonorum relinquere, id est, legitimam suam, adoptatus vero nō habet in bonis adoptantis legitimam, unde non tenetur ei aliquid relinquere, si tamen ab intestato moritur adoptator, succedit ei adoptatus. Quarto, quia arrogatio non fit nisi auctoritate principis, sed adoptatio fit ratione cuiuslibet magistratus competentis, unde versus, Arrogatio qui suus est & habet meus esse necesse. Patris adoptivum nec patris definit esse, Est hæres patris firmantem principem firmus, & sic patet primum.

Quantum ad secundum sciendum q; non quilibet potest arrogare vel adoptare, sed solum ille qui potest generare naturaliter, & non qui non potest ut spado vel castratus. Et ratio est, quia adoptio est in solatium liberorum amissorum vel qui haberi potuerunt, & ideo qui est totaliter impotens generare, arrogare vel adoptare nō potest. Idem debet esse maior quadraginta annis nisi fiat ex alia causa necessaria, quia usq; ad repus illud debet intendere generationi naturali, oportet etiam q; adoptans præcedat adoptatum plena pubertate ita q; possit ipsum naturaliter genuisse. Item adoptare non potest qui nō est sui iuris ut filius familiaris, quia adoptio ordinatur ad successionem hæreditatis, & ideo illi soli cõpetit adoptare qui habet administrationem bonorum suorum, mulier etiam adoptare non potest nisi ei hoc a principe cõcedatur in solatium liberorum amissorum, & sic patet secundum.

Quantum ad tertium sciendum est q; triplex est legalis cognatio. Prima quasi linea descendenti quæ contrahitur inter patrem adoptantem & filium adoptatum & filium filii, & sic deinceps. Secunda est, quasi collateralis inter filium adoptivum & filium naturalem. Tertia est per modum affinitatis quæ est inter patrem adoptantem, & uxorem filii adoptati vel econverso inter filium adoptatum & uxorem patris adoptantis. Prima habet prohibitionem perpetuam de matrimonio cõtrahendo, vt ff. de ritu nupt. l. quando, similiter, & tertia, vt ff. de ritu nupt. l. adoptivus, responsio primo. Secunda vero habet prohibitionem quandiu manet adoptio, unde mortuo patre vel emancipato filio possunt adinvicem contrahere, vt extra de cognatione legali. cap. si qua. Ratio autem horum est, quia prima & tertia prohibitio est propter reverentiam quam debet habere adoptatus, & vxor eius ad adoptantem & ad uxorem eius, & cum sit perpetua impedit matrimonium. Secunda vero prohibitio est propter interpretativam filiationem quæ provenit ex adoptione, & ideo ea durante durat, & ea cessante cessat. Legalis autem cognatio nō solum impedit matrimonium contrahendum, sed dirimit iam contractum, vt 30. q. 3. ita diligere.

Ad primum argumentum dicendum q; cognatio legalis non impedit matrimonium ratione solius beneficii, sed ex statuto iuris propter vinculum quod ex fictione iuris inter tales contrahitur.

Ad secundum argumentum dicendum quod propter curam spiritualem nō transfertur quis in potestatem patris spiritualis, sicut per arrogationem quis transfertur ei & per adoptionem ad hoc disponitur, vt sic cohabitare adoptivus cum alius sicut cõ fororibus & fororibus, & ideo magis impedit matrimonium quam cura spiritualis.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum secundæ nuptiæ sint licitæ.

Tertio quaeritur de secundis nuptiis verum sint licitæ. Videtur quod non, quia penitentia nō indiget nisi quia peccavit, sed bigamia indiget penitentia, vt dicitur in litera & habetur. 31. q. 1. de his qui bigamiam, & cõmittatur pena irregularitatis, ergo videtur quod secundæ nuptiæ per quas bigamia inducitur non sunt licitæ.

Item Chrysofostomus dicit super Mat. 5. quod secundum verum accipere secundum veritatis rationem fornicatio est. & Ambrosius dicit quod secundum matrimonium non est bonum, quare &c.

In contrarium est quod dicit Apostolus. Thi. 3. Volo iuniores scilicet viduas nubere, filios procreare, matres familias esse. Et Abraham mortua Sarra legitur contraxisse secundas nuptias cum Cerura Gen. 25. quare &c.

RESPONSIO. Dicenda sunt duo. Primum est quod secundum matrimonium est licitum sicut & primum. Secundum est quod secundum matrimonium caret quadam honestate quam habet primum.

Primum patet, quia si secundum matrimonium non esset licitum hoc esset aut quia esset prohibitum aliquo iure naturali diuino vel humano, aut quia primum præfaret impedimentum secundo. Sed neutrum istorum potest dici, ergo &c. Probatio minoris, quod enim matrimonium secundum non fit prohibitum iure naturali patet, quia matrimonium secundum est cõcors iure naturali quatenus est in officio nature & in remediū concupiscentiæ, sed his indiget homo quandoq; post primas nuptias sicut ante, & ad hoc valet secundum matrimonium sicut primum, quare &c. Ius etiam diuinum secundas nuptias concedit, vt patet per Apostolus. 1. Cor. 7. Nullum etiam ius humanum damnat eas quare &c. Primum etiam matrimonium non præfaret impedimentum secundo, quia si præfaret hoc esset quia adhuc duraret in se vel in aliquo suo effectu, sicut ex baptismo vel cõfirmatione seu ordine remanet character transeunte sacramento, propter quod nulli licet bis baptizari, confirmari, vel ordinari, sed primum matrimonium non manet in se cum soluat per mortem alterius coniugum, nec in aliquo suo effectu cum non imprimat characterem, ergo nullo modo impedit secundum matrimonium nisi cum consanguineis coniugis cum quibus per matrimonium primum tanta est affinitas quæ durat solum matrimonium, & sic patet primum.

Quantum ad secundum sciendum est quod præter honestatem quam habet matrimonium est eo quod est licitum & secundum rectam rationem quæ honestas est communis primo & secundo matrimonio. Primum matrimonium habet duas honestates quas non habet secundum. Una est perfecta significatio coniunctionis Christi & ecclesie quæ est vnus ad vnum, quæ significatio est in primo matrimonio & non in secundo considerando ipsum in ordine ad primum, quantum in secundo secundum se & præcisè considerato fit coniunctio vnus cum vna. Alia est honestas benedictionis, quia primæ nuptiæ benediciuntur non autem secundæ quod est intelligendum quando sunt secundæ ex parte mulieris, quia tota illa benedictio videtur respicere mulierem quæ postquam semel benedicta est non debet super eam amplius benedictio iterari. Sed est suspensus sacerdos qui tales secundas nuptias benedicit, extra de secundis nuptiis, cap. 1. de hoc tamen in quibusdam locis hodie parum curatur.

Ad primum arg. dicendum sicut in litera dicitur q; illud intelligitur de bigamo qui infiditatus est primæ vxori desiderio secundæ, vel forrè de illo qui prima viuente ducit secundam, tales enim indigent penitentia non autem ille qui ducit secundam, extra prædictos casus & absque alia culpa, talis tamen incurrit irregularitatem non propter præuiam culpam sed propter defectum perfectæ significationis sacramenti concurrente statuto ecclesie.